

BURMA Ett år efter cyklonen

Räddas det som räddas kan. Ett risförråd har lämnats ute i regnet och måste flyttas under tak.

Här i Pyanponfloden knuffade byborna ut de döda för ett år sedan. Nu kan floden åter användas till fiske och tvätt.

2009. U Kyaw förlorade tre familjemedlemmar i cyklonen. Nu kämpar han för att försörja den familj han har kvar.

Några pojkar leker i närheten av byn Nauk Pyan Does tempel, illa åtgångnet av cyklonen Nargis.

Byborna arbetar fortfarande med att återställa sina hus. Taket måste kunna stå emot monsunen.

”Varje morgon hoppas jag se dem komma gående”

Irrawaddydeltat, Burma. För ett år sedan drog cyklonen Nargis fram över deltat. 140 000 människor dog, 2,4 miljoner miste allt – och hjälpen stoppades av militärjuntan. I en artikelserie om fyra delar återvänder vi till de platser och människor vi mötte då.

Första gången kom jag till Irrawaddydeltat sex dagar efter Nargis. På ett par timmar hade cyklonen krossat hundratals byar. Bambuhyddorna hade rasat eller blåst bort. I floden flöt vattensvullna och halvt förruttade människolik och djurkadaver. Överallt stank det av död.

I de överlevandes ögon lyste förtvivlan och rädsla. Eller ingenting alls. I stället för att begrava de döda puttade man med käppar, åror eller vad man kunde hitta, liken längre ut i floden och lät dem fortsätta nedströms.

140 000 döda. 2,4 miljoner människor som mist allt. Och en flock paranoiska generaler i en militärjunta som vägrade öppna gränserna för katastrofhjälp.

Nu har jag tagit mig tillbaka till

Irrawaddydeltat för att leta upp de människor jag träffade då. Jag behövde varken foton eller anteckningsböcker för att komma ihåg hur de såg ut eller vad de berättade.

En av dem var U Kyaw, pappan som i tre dagar paddlade längs Pyanponfloden i hopp om att finna sina barn. Han var så utmärkt glad att varje ben stack ut under huden. Han såg ut att vara på väg mot fysisk utplåning.

En familj – far, mor och fyra barn – hade sökt skydd under en knäckt palm de täckt med vass, efter att en sju meter hög stormväg hade sköljt bort deras hem.

Människorna i byn Kyon Da Min stod på flodbanken och såg på när vi sköt ut vår båt i vattnet. ”Får vi inte

hjälp snart, så dör vi”, sa en man till avsked.

Jag var i deltat illegalt för ett år sedan. Det är jag nu också. Journalister får inte tillstånd att resa till de cyklondrabbade områdena.

Då hade cyklonen slungat fiskebåtar långt upp på risfälten. Nu rensar fiskarna åter sina nät vid Pyanponfloden. Under betelnötspalmer i byn Nauk Pyan Doe ligger åter bambuhyddor, några vingliga och lagade med plastbitar och torkade blad, andra stabilare med träväggar och teakpälars nerkörda djupt i den röda jorden.

56-åriga U Kyaw som för ett år sedan desperat sökte efter sina barn, känner igen mig och ler. Han är fortfarande tunn och hans kinder är insjunkna, men det finns liv i hans ögon.

Jag visar honom en bild från förra året.

– Jag ser hemskt ut, säger han.

– Du ser ut som en politisk fånge, säger bybor som strömmar till.

– Så såg vi ut allihop, minns en tredje.

Ett år senare
”Då hade cyklonen slungat fiskebåtar långt upp på risfälten. Nu rensar fiskarna åter sina nät vid Pyanponfloden.”

2008. U Kyaw sökte desperat efter sina två döttrar och ett barnbarn. Han hittade dem aldrig.

Byborna säger att det enda de fått från generalerna är dåligt utsäde. Den första tiden efter Nargis levde byn på de risplantor som fanns kvar på de bräckvattendränkta fälten. Någon vecka senare kom en sändning mat och kläder. Plastpresenningar delades ut till familjer som behövde tak över huvudet.

U Kyaw och jag sätter oss vid foten av den stora buddhastatyn som var det enda som fortfarande stod upprätt i

byn för ett år sedan. Hans hydda är i bedrövt skick och lär inte överleva nästa monsunregn.

Problemet är pengar. Efter Nargis lånade U Kyaw 1200 dollar av en vän och 750 dollar av en gangsterbankir som kräver sex procents ränta varje månad. Det finns grannar som tvingas betala upp till 25 procent.

Pengarna skulle U Kyaw använda till utsäde och verktyg, men saltvatten, krabbor och sniglar har gång på gång förstört skörden, så han har inte kunnat betala tillbaka. Hans skuld har växt till det dubbla och nu har utlånaren polisanmält honom.

– Det var dåligt gjort av honom. Jag har lovat att betala tillbaka, även om det dröjer.

Jag frågar efter hans två döttrar och hans barnbarn som försvann under cyklonen. De försökte rädda sig upp på taket men sveptes bort av en väg. I tre dygn seglade U Kyaw upp och ner längs floden. Han gick kilometervis kors och tvärs över åkerlapparna.

– Jag ville med egna ögon se att de var döda, säger han.

Avsked
”Om man inte hållit en ceremoni för de döda inom ett år så hamnar deras själar i helvetet. Så jag ska be tre munkar komma hit.”

U Kyaw måste ta farväl av sina anhöriga.

Men U Kyaw fann aldrig sina barn och sitt barnbarn.

– Varje morgon stiger jag ut ur mitt hus och spanar efter dem. Och varje morgon hoppas jag se dem komma gående och att de säger ”hej, här är vi, oskadda”.

Risbonden sitter i samma ställning som buddhan och hans ansikte ser plötsligt ut som för ett år sedan. Tomt och slutet.

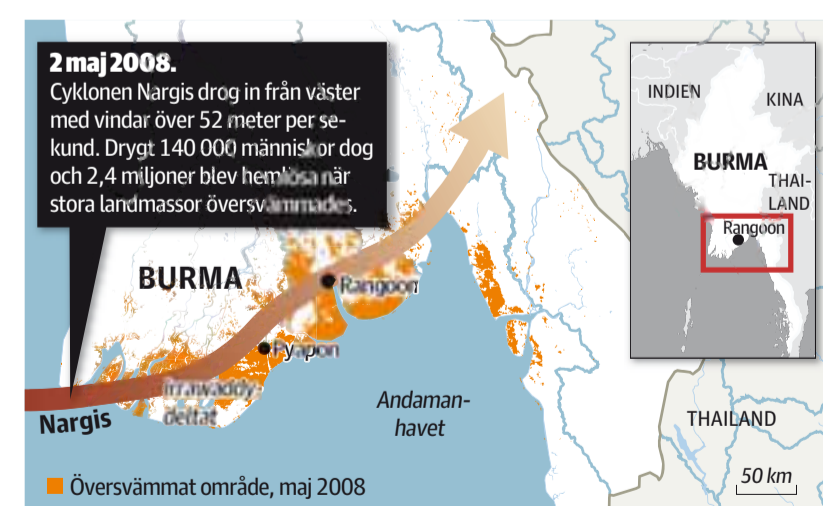
– Om man inte hållit en ceremoni för de döda inom ett år så hamnar deras själar i helvetet. Så jag ska be tre munkar komma hit.

Så han vet att de aldrig kommer tillbaka? – Nu måste jag tro att de är döda, säger U Kyaw.

Han har fyra vuxna barn kvar som gift sig och flyttat hemifrån.

– Framtiden? Den orkar jag inte tänka på. Kanske på nästa år och nästa skörd, men det är det längsta.

ÖVERSÄTTNING: KAREN SÖDERBERG
utland@sydsvenskan.se

VEM BERÄTTAR?

Samma journalister som var i Burma efter cyklonen för ett år sedan har ännu en gång tagit sig in i landet. För att skydda de burmeser som hjälpt dem och gjort denna reportageserie möjlig publicerar vi inte journalisternas namn.

LÄS MER!

Artikelserien Burma – ett år efter cyklonen samlas på Sydsvenskan.se/varlden. Där finns också ett bildspel med fler bilder från Burma.